

EUROPEISKA EKONOMISKA SAMARBETSOMRÅDET

EFTA:s ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET

Uppmaning enligt artikel 1.2 i del 1 av protokoll 3 till övervakningsavtalet att inkomma med synpunkter på en norsk stödordning för beviljande av ekonomiskt stöd till träsektorn, stödordningen för träsektorn

(2006/C 272/06)

Genom beslut nr 147/06/KOL av den 17 maj 2006, som återges på originalspråket efter denna sammanfattning, har Eftas övervakningsmyndighet inlett ett förfarande enligt artikel 1.2 i del I av protokoll 3 till avtalet mellan Eftastaterna om inrättandet av en övervakningsmyndighet och en domstol (nedan kallat: övervakningsavtalet). De norska myndigheterna har underrättats genom en kopia av beslutet.

Eftas övervakningsmyndighet uppmanar härmed övriga Eftastater, EU:s medlemsstater samt andra berörda parter att inom en månad från den dag då detta meddelande offentliggörs inkomma med synpunkter på åtgärden i fråga till:

Eftas övervakningsmyndighet
35, Rue Belliard
B-1040 Bryssel

Synpunkterna kommer att meddelas de norska myndigheterna. Den berörda part som inkommer med synpunkter kan skriftligen begära konfidentiell behandling av sin identitet, med angivande av skälen för sin begäran.

SAMMANFATTNING

Myndigheten har beslutat inleda ett formellt undersökningsförfarande avseende en norsk stödordning för beviljande av stöd till företag inom träsektorn (stödordningen för träsektorn). Det bakomliggande syftet är att förbättra träförädlningen, öka användningen av trä och förbättra förbindelserna i de olika handelsleden mellan skogen och marknaden.

Stödordningen för träsektorn infördes av de norska myndigheterna år 2000 för en femårsperiod. Stöd beviljas företag, institutioner m.m. som kan bidra till det övergripande syftet för stödordningen. Myndigheten anser preliminärt att stödordningen för träsektorn omfattar beviljande av statligt stöd. Eftersom stödordningen inte anmäldes till myndigheten är eventuellt stöd enligt artikel 61.1 i EES-avtalet som beviljas på grundval av stödordningen olagligt.

Myndigheten har bedömt stödordningen utifrån sina riktlinjer för statligt stöd till forskning och utveckling respektive regionalstöd. Övervakningsmyndigheten har också bedömt stödordningens förenlighet med gruppundantagsförordningarna för stöd till små och medelstora företag respektive utbildning. Dessutom har stödordningens förenlighet enligt artikel 61.3 c granskats utifrån de principer som fastställts i de nämnda gruppundantagsförordningarna.

Eftersom stödordningen för träsektorn inte tillräckligt tydligt definierar vilka typer av projekt som kan beviljas stöd, inte anger vilka kostnader som är stödberättigande och inte fastställer taken för högsta tillåtna stödnivå, kan stöd enligt stödordningen potentiellt beviljas olika typer av verksamhet, oavsett vilka stödnivåer det är fråga om och oavsett om kostnaderna uppfyller villkoren för stödberättigande. De norska myndigheterna har dock uppgett att stödordningen i praktiken genomförts på grundval av de stödnivåer som anges i riktlinjerna för statligt stöd och i gruppundantagsförordningarna. Övervakningsmyndigheten har därför bett de norska myndigheterna att ge ytterligare belägg för att en administrativ praxis för att genomföra stödordningen i enlighet med riktlinjerna för statligt stöd och de materiella principerna i gruppundantagsförordningarna förekommer. Övervakningsmyndigheten har i alla händelser förbehållit sig rätten att fatta slutlig ståndpunkt till en sådan administrativ praxis med hänsyn till att det finns en parallell praxis enligt stödordningen att finansiera projekt till 100 %, då det enligt de norska myndigheterna inte är fråga om statligt stöd.

Under sådana omständigheter har övervakningsmyndigheten inte kunnat försäkra sig om att stöd enligt stödordningen för träsektorn har beviljats i enlighet med riktlinjerna för statligt stöd eller de materiella principerna i gruppundantagsförordningarna. Övervakningsmyndigheten hyser därför tvivel om huruvida stödordningen är förenlig med EES-avtalets goda funktion.

De norska myndigheterna har uppgett att stödordningen för träsektorn innehåller bestämmelser som är förenliga med reglerna för beviljande av stöd av mindre betydelse enligt förordningen om stöd av mindre betydelse eller det tidigare kapitel 12 i riktlinjerna om regeln om statligt stöd av mindre betydelse. Det förefaller dock som om reglerna för stöd av mindre betydelse enligt stödordningen för träsektorn inte omfattar några bestämmelser om att det skall verifieras om mottagare av stöd av mindre betydelse har tagit emot annat stöd av mindre betydelse under de tre föregående åren innan stödet beviljades. Det betyder att totalbeloppet av det stöd som mottagits kan överstiga tröskelvärdet för stöd av mindre betydelse.

Av dessa skäl har övervakningsmyndigheten inte kunnat avgöra om stöd som påstås vara av mindre betydelse faktiskt kan klassificeras som sådant stöd.

BESLUT AV EFTA:s ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET**Nr 147/06/KOL****av den 17 maj 2006****om stödordningen för träsektorn****(*"Verdiskapningsprogrammet for tre"*)****Norge**

EFTA:s ÖVERVAKNINGSMYNDIGHET HAR FATTAT DETTA BESLUT

med beaktande av avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ⁽¹⁾, särskilt artiklarna 61–63 i detta och protokoll 26 till detta,

med beaktande av avtalet mellan Eftastaterna om upprättande av en övervakningsmyndighet och en domstol ⁽²⁾, särskilt artikel 24 i detta och artikel 1.2 i del I av protokoll 3 till detta,

med beaktande av övervakningsmyndighetens riktlinjer ⁽³⁾ för tillämpning och tolkning av artiklarna 61 och 62 i EES-avtalet, särskilt kapitlen 14 och 25 i dessa, samt gruppundantagsförordningarna för stöd till utbildning respektive stöd till små och medelstora företag samt förordningen om stöd av mindre betydelse, ⁽⁴⁾ och

av följande skäl:

I. SAKFÖRHÅLLANDEN**1. Förfarande**

Genom en skrivelse av den 1 februari 2005 (referensnummer: 307555) mottog Eftas övervakningsmyndighet (nedan kallad "myndigheten") ett klagomål (nedan kallat "klagomålet") från en branschorganisation för den norska murbruks- och betongindustrin, "byggutengrenser.no" ("klaganden"). I klagomålet, som övervakningsmyndigheten mottog och registrerade den 3 februari 2005, gör klaganden gällande att norska staten beviljar stöd till träförädlingsindustrin på grundval av "*Verdiskapningsprogrammet for tre*", också kallat "*Treprogrammet*" (nedan kallad "stödordningen för träsektorn").

Genom en skrivelse av den 27 april 2005 (referensnummer: 313418) begärde övervakningsmyndigheten upplysningar av de norska myndigheterna. De norska myndigheterna svarade genom en skrivelse av den 27 maj 2005, som bifogats en skrivelse från Norges delegation vid Europeiska unionen daterad den 1 juni 2005 som övervakningsmyndigheten mottog och registrerade den 1 juni 2005 (referensnummer: 323464).

Myndigheten begärde ytterligare upplysningar genom en skrivelse av den 31 augusti 2005 (referensnummer: 323451), som de norska myndigheterna besvarade genom en skrivelse av den 29 september 2005, som bifogats en skrivelse daterad den 3 oktober 2005 från Norges delegation vid Europeiska unionen. Övervakningsmyndigheten mottog och registrerade skrivelsen den 5 oktober 2005 (referensnummer: 345465).

⁽¹⁾ Nedan kallat "EES-avtalet".

⁽²⁾ Nedan kallat "övervakningsavtalet".

⁽³⁾ Procedurregler och materiella regler på området för statligt stöd. Riktlinjer för tillämpning och tolkning av artiklarna 61 och 62 i EES-avtalet och artikel 1 i protokoll 3 till övervakningsavtalet, antagna och utfärdade av Eftas övervakningsmyndighet den 19 januari 1994, offentliggjorda i EGT L 231, 3.9.1994, s. 1, EES-supplement nr 32, 3.9.1994, s. 1, senast ändrade genom övervakningsmyndighetens beslut nr 69/06/KOL av den 22 mars 2006 om referens- och diskonteringsräntor (nedan kallade "riktlinjer för statligt stöd").

⁽⁴⁾ Kommissionens förordning (EG) nr 68/2001 av den 12 januari 2001 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd till utbildning (EGT L 10, 13.1.2001, s. 20, ändrad genom EUT L 63, 28.2.2004, s. 20), kommissionens förordning (EG) nr 70/2001 av den 12 januari 2001 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på statligt stöd till små och medelstora företag (EGT L 10, 13.1.2001, s. 33, ändrad genom EUT L 63, 28.2.2004, s. 22) och kommissionens förordning (EG) nr 69/2001 om tillämpningen av artiklarna 87 och 88 i EG-fördraget på stöd av mindre betydelse (EGT L 10, 13.1.2001, s. 30). Den sistnämnda förordningen ersätter det tidigare kapitel 12 i riktlinjerna för statligt stöd (som antogs genom övervakningsmyndighetens beslut nr 54/96/KOL av den 15 maj 1996, EGT L 245, 25.9.1996, s. 28). Samtliga förordningar har införlivats med bilaga 15 (i avsnitt 1 d-f i EES-avtalet genom Gemensamma EES-kommitténs beslut nr 88/2002 (EGT L 266, 3.10.2002, s. 56 och EES-supplement nr 49, 3.10.2002, s. 42) och Gemensamma EES-kommitténs beslut nr 131/2004 (EUT L 64, 10.3.2005, s. 67 och EES-supplement nr 12, 10.3.2005, s. 49).

Dessutom hade övervakningsmyndigheten och de norska myndigheterna informella kontakter i november och december 2005 både per telefon och via e-post om stödordningen för träsektorn. Information som mottagits av övervakningsmyndigheten i samband med detta har konsoliderats av de norska myndigheterna genom en skrivelse av den 3 mars 2006, som bifogats en skrivelse av den 8 mars 2006 från Norges delegation vid Europeiska unionen. Skrivelsen mottogs och registrerades av övervakningsmyndigheten den 9 mars 2006 (referensnummer: 365992).

2. Beskrivning av åtgärderna

2.1 Syftet med stödordningen för träsektorn och dess förvaltning beskrivs i det förberedande lagstiftningsarbetet.

Vitboken från 1998–1999

Syftet med stödordningen för träsektorn anges i en vitbok från regeringen till Folketinget om värdeskapande och möjligheter inom skogssektorn (St. meld. nr. 17 (1998-99) *"Verdiskapning og miljø – muligheter i skogssektoren"*) – nedan kallad "vitboken".

Syftet med vitboken var att fastställa en allmän policy för en rationell och hållbar användning av skogsresurser och att öka skogssektorernas bidrag till samhällsekonomin och det norska samhällets allmänna utveckling. I vitboken föreslogs införandet av olika åtgärder för att nå målet – av vilka ett var stödordningen för träsektorn. I vitboken föreslogs inrättandet av ett femårsprogram för att öka värdet inom trävaru- och träförädlingsindustrin. I vitboken angavs mer specifikt att syftet med stödordningen för träsektorn bör vara att öka värdeskapandet inom skogs- och träförädlingsbranschen samt att öka skogssektorns bidrag till att skapa mer hållbara produktions- och konsumtionsmönster⁽⁵⁾. Inom dessa ramar bör stödordningen vara inriktad på att i) utveckla träförädlingen, ii) öka användningen av trävaror och iii) förbättra relationerna mellan skogssektorn och marknaden i olika handelsled⁽⁶⁾. I vitboken angavs också att den nya stödordningen bör vara inriktad på att identifiera möjligheterna inom produktutveckling, design och arkitektur och att stödordningen bör bidra till att lyfta fram trä som ett attraktivt byggmaterial som mer än hittills kan användas för vitt skilda ändamål⁽⁷⁾. På en mer allmän nivå konstaterades det i vitboken att syftet att öka värdet inom träförädlingsbranschen bör uppnås internt (det vill säga i Norge)⁽⁸⁾.

Rekommendation (1998–1999) och arbetsgruppens rapport

Ramen för inrättandet av stödordningen för träsektorn fastställdes mer i detalj i en rekommendation av den 3 juni 1999 (nedan kallad "rekommendationen") som ett permanent stortingsutskott lade fram för Stortinget (Innst. S. nr. 208 (1998–1999)). I rekommendationen föreslås det bland annat att en arbetsgrupp bör tillsättas för att fastställa strategierna för den nya stödordningen och hur den skall genomföras och finansieras.

Kort tid därefter, i juli 1999, inrättades en "arbetsgrupp" som bland annat bestod av företrädare för jordbruksministeriet, branschorganisationer för virkesproducenter respektive skogsägare, FoU-institut samt företag i branschen. Arbetsgruppen offentliggjorde den 14 april 2000 en rapport ("arbetsgruppens rapport") om stödordningens innehåll, organisation och finansiering samt om frågan huruvida organisationer av betydelse för sektorn skulle uppmanas att delta.

⁽⁵⁾ Avsnitt 7.3.3 i vitboken.

⁽⁶⁾ Avsnitt 7.3.3 i vitboken.

⁽⁷⁾ Avsnitt 2.4.1 i vitboken.

⁽⁸⁾ Avsnitt 6.1.1 i vitboken. I avsnitt 6.1.1 i vitboken konstateras det också följande om fokuseringen på den norska industrin: "För att öka värdeskapandet är det viktigt att beakta både möjligheten att minska kostnaderna i förädlings- och försäljningsledet och att öka användningen och förbättra utnyttandet av trävaror som producerats i Norge" ("For å øke verdiskapningen er det vesentlig både å se på mulighetene for å redusere kostnadene i foredling og omsetning, og øke bruken og bedre utnyttelsen av trevirke produsert i Norge").

I arbetsgruppens rapport erinras det om stödordningens övergripande mål, som anges i vitboken, och om de mål som stödordningen bör fokuseras på (att utveckla träförädlingen, öka användningen av trä och förbättra förbindelserna i olika handelsled mellan skogssektorn och marknaden)⁽⁹⁾. I arbetsgruppens rapport specificeras ytterligare att stödordningen bör begränsas till produktionskedjan mellan skogssektorn och den mekaniska träförädlingsindustrin, men den bör också omfatta leveranserna av råvaror till träförädlingsindustrin (t.ex. för att förbättra kvalitet, precision och säkra leveranser)⁽¹⁰⁾. I arbetsgruppens rapport konstateras det också att ett av målen är att stödordningen inriktas på norska virkesresurser och att förbättringar åstadkoms inom den norska (trä)förädlingssektorn.

Enligt arbetsgruppens rapport skall ansvaret för att förvalta och genomföra stödordningen för träsektorn ligga hos i) "Statens nærings- og distriktsutviklingsfond", allmänt kallad "SND" (som omorganiserades och numera heter "Innovasjon Norge" från och med den 1 januari 2004) och ii) en förvaltningsgrupp (nedan kallad "förvaltningsgruppen") som består av marknadsaktörer som utnämns av jordbruksministeriet⁽¹¹⁾.

Förvaltningsgruppens uppgift är att säkra värdekedjans engagemang i verksamheten, kontrollera att den verksamhet som bedrivs inom ramen för stödordningen motsvarar dess mål och strategier, utveckla strategin och omsätta den i konkreta åtgärder, besluta om de övergripande prioriteringarna (exempelvis med hänsyn till målområden och målgrupper) och att bidra till utvecklandet av nya strategiska initiativ och aktiv kommunikation för att skapa initiativ och engagemang. Förvaltningsgruppen skall också tillgodose de deltagande företagens intressen. I arbetsgruppens rapport förklaras det hur företagen – via förvaltningsgruppen – får en central roll i det strategiska utvecklandet av stödordningen, vilket garanterar att företagen kommer att delta aktivt i att utveckla och genomföra stödordningen. Förvaltningsgruppen skall utarbeta årliga rapporter om stödordningens utvecklande och genomförande. Rapporterna skall ges in till jordbruksministeriet och utgör grunden såväl för utarbetandet av budgeten inom ministeriet som för utarbetandet av riktlinjer för SND⁽¹²⁾.

Slutligen framgår det av arbetsgruppens rapport att medan initiativ under inledningsfasen skall finansieras via stödordningen, bör initiativen senare komma från aktörerna, som måste ta ansvar för projekten⁽¹³⁾. Alla åtgärder skall genomföras i form av projekt, och förslag till projekt bedöms mot bakgrund av deras finansiering och de relevanta målen och kriterierna i stödordningen för träsektorn.

2.2 Rättslig grund och årlig budget

Det framgår av statsbudgetarna att stödordningen för träsektorn finansieras av jordbruksministeriet (sedan den 30 september 2004 jordbruks- och livsmedelsministeriet (*Landbruks- og matdepartementet*)) genom årliga anslag ur statsbudgeten. Närmare detaljer om finansieringen av stödordningen för träsektorn fastställdes i regeringens proposition till stortinget om statsbudgeten för år 2000 (St. prp. nr. 1 (1999–2000)), där finansieringen av stödordningen för träsektorn hade förts in under kapitel 1142 som budgetpost 71⁽¹⁴⁾.

⁽⁹⁾ I avsnitt 2.1 i arbetsgruppens rapport definieras den skogsbaserade värdekedjan (eller skogssektorn) som alla aktörer som är involverade från stubbe till slutanvändare. Med "skog" avses utbudssidan (skogsägare och skogsägarorganisationer) och handelsledet (skogsentreprenörer, inklusive terrängtransporter, virkesmätning och virkesomsättning, skogskulturarbete, driftsplanering osv.), med "produktion" avses all förädling av virke till produkter som lämpar sig för slutanvändare, men med tonvikt på den mekaniska träförädlingskedjan (traditionellt arbete i sågar och snickerier och vidareförädling till dörrar, fönster, trappor och andra byggnadselement samt tillverkning av trä möbler, trähus och hantverksbaserade produkter). Med "marknaden" avses slutanvändarna men också olika handelsled och andra aktörer i det skogsbaserade produktionssystemet, till exempel underleverantörer av varor och tjänster till skogsbruket och den skogsbaserade industrin.

⁽¹⁰⁾ Avsnitt 1.4 i arbetsgruppens rapport, där det också konstateras att stödordningen inte omfattar skogskultur, infrastruktur, transporter, fält och åkrar, skogsprodukter för dekorationsändamål och bioenergi, som bör omfattas av andra statliga åtgärder.

⁽¹¹⁾ Avsnitt 1.5, 6.2 och 6.3 i arbetsgruppens rapport. Jordbruksministeriet fastställer också förvaltningsgruppens mandat.

⁽¹²⁾ Avsnitt 1.5, 6.2 och 6.3 i arbetsgruppens rapport.

⁽¹³⁾ Avsnitt 4.7 i arbetsgruppens rapport.13

⁽¹⁴⁾ Se också den ändrade budgeten (St. prp. nr. 61 (1999–2000)). Stödordningen för träsektorn har haft olika benämningar, bland annat "Treprogrammet" och "Verdiskapningsprogrammet for tre" eller med hänvisning till den ursprungliga rekommendation som det permanenta utskottet lade fram för stortinget (Innst. S. nr. 208 (1998–1999)).

I statsbudgetarna för de följande åren öronmärktes anslag för stödordningen för åren 2001–2005⁽¹⁵⁾. Under de fyra första åren (2000–2003) öronmärktes anslagen för stödordningen under budgetpost 71 i kapitel 1142 i statsbudgeten, medan anslagen för de två sista åren (2004 och 2005) öronmärktes under budgetpost 71 i kapitel 1149 i statsbudgeten.

Genom en skrivelse av den 29 september 2005 underrättade de norska myndigheterna övervakningsmyndigheten om att budgetarna för stödordningen för träsektorn för budgetåren 2000–2005 varit följande:

TABELL 1

Årlig budget

År	Budget milj. NOK	Godkänt milj. NOK
2000	17	8,8
2001	25	25,7
2002	20	18,0
2003	36	39,4
2004	35	28,3
2005	33	(Uppgift saknas ännu)
Totalt	166	—

Stöd har betalats ut inom tre år efter det att ett godkännande ("tilsagn") har beviljats och efter det att stödmottagaren slutfört projektet. Om en budget för ett visst år inte använts helt och hållet har det resterande beloppet kunnat föras över till följande år. Därför kan det totala belopp som godkänts ett visst år vara högre än budgetbeloppet för samma år

Samfinansiering

Stöd enligt stödordningen kan beviljas för projekt under förutsättning att stödmottagarna bidrar med finansiering och arbetskraft⁽¹⁶⁾. Det finns inget generellt minimikrav för samfinansieringen, utan finansieringsandelen är snarare beroende av projektets syfte och art. De norska myndigheterna har dock konstaterat att eftersom stöd enligt stödordningen för träsektorn beviljas i enlighet med de stödnivåer som anges i riktlinjerna för statligt stöd, som enligt en tabell som utarbetats av de norska myndigheterna tillåter en högsta stödnivå på 75 % av de stödberättigande kostnaderna, består samfinansieringen av den återstående procentandelen. Projekt kan emellertid också finansieras genom stödordningen helt och hållet, om de är avsedda för träsektorn i allmänhet och om åtgärden (enligt de norska myndigheterna) inte kan genomföras av enskilda företag och om ett enskilt företag drar endast liten nytta av resultatet. Ett exempel på detta som nämnts av myndigheterna är beviljandet av 125 000 norska kronor till Norsk Treteknisk Institutt till ett projekt för produktutveckling av hyvlad panel för internt bruk. De norska myndigheterna konstaterade att resultaten av projektet är tillgängliga för medlemsföretagen, men att en stor del av Norsk Treteknisk Instituts information i alla händelser är tillgänglig via dess bibliotek.

De norska myndigheterna påpekade att även om projekt samfinansieras, är det klart att verksamheterna/projekten i fråga inte hade ägt rum utan det stöd som beviljats enligt stödordningen för träsektorn. Syftet med stödet enligt stödordningen är uttryckligen att få (eller uppmuntra) de aktörer som skulle kunna driva projekt som omfattas av målen för stödordningen att anslå bidrag och resurser⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁵⁾ 2001: St. prp. nr. 1 (2000-2001) och ändringsbudget (St. prp. nr. 84 (2000-2001)); 2002: St. prp. nr. 1 (2001-2002) och ändringsbudget (St. prp. nr. 1 Tillägg nr. 4 (2001-2002)); 2003: St. prp. nr. 1 (2002-2003) och ändringsbudget (St. prp. nr. 65 (2002-2003)); 2004: St. prp. nr. 1 (2003-2004) och ändringsbudget (St. prp. nr. 63); 2005: St. prp. nr. 1 (2004-2005) och ändringsbudget (St. prp. nr. 65 (2004-2005)).

⁽¹⁶⁾ Avsnitt 1.4 och 7.1 i arbetsgruppens rapport ...16

⁽¹⁷⁾ Avsnitt 7.1 i arbetsgruppens rapport.17 Se också den tredje punktsatsen i avsnitt 7.2 i arbetsgruppens rapport och tredje stycket i avsnitt 4.7, där det konstateras att den finansiering som beviljas genom stödordningen måste fungera som en utfösande faktor som sätter igång nya projekt.

2.3 Mottagare av stöd enligt stödordningen för träsektorn

I arbetsgruppens rapport anges det att stödordningen för träsektorn bör vara inriktad på företag och andra aktörer som har konkreta projekt som omfattas av stödordningens strategier och målområden och som bidrar till ökat värdeskapande ⁽¹⁸⁾.

De norska myndigheterna har ytterligare specificerat att stödordningen för träsektorn är öppen för alla berörda branscher (som omfattar "mekanisk träförädlingsindustri och olika företag inom branschen") och branscher som kan bidra till att uppnå målen för stödordningen, till exempel branscher där man tittar på användningen av trä i kombination med andra material. Inom dessa parametrar är stödordningen öppen för enskilda, företag, myndigheter, branschförbund samt forsknings- och utbildningsinstitut oavsett i vilket land de har etablerats.

De norska myndigheterna har försett övervakningsmyndigheten med två förteckningar över hur stödbeloppet enligt stödordningen har fördelats. Den första förteckningen innehåller en översikt över de godkända belopp som beviljats stödmottagare under perioden 2000–2004 ("Förteckning 1, Översikt över stödbeloppet"). Den andra förteckningen omfattar också de stöd som godkänts under perioden 2000–2004 men dessutom närmare detaljer, exempelvis de belopp som har ("dragits tillbaka" och de belopp som faktiskt betalats ut till stödmottagare ("Förteckning 2, Översikt över stödbelopp").

2.4 Stödberättigande kostnader och stödnivå

Allmänt

Rent allmänt har de norska myndigheterna uppgett att stöd enligt stödordningen för träsektorn har beviljats i enlighet med riktlinjerna för statligt stöd, bland annat enligt kapitel 14 om stöd till forskning och utveckling och kapitel 25 om regionalstöd, eller i enlighet med gruppundantagen för stöd till små och medelstora företag ("gruppundantagsförordningen om stöd till små och medelstora företag") eller för utbildningsstöd ("gruppundantagsförordningen om utbildningsstöd"), såvida inte stödet anses som stöd av mindre betydelse enligt det tidigare kapitel 12 i riktlinjerna för statligt stöd eller den senare förordningen om stöd av mindre betydelse ⁽¹⁹⁾.

De norska myndigheterna har mer specifikt angett att stödordningen för träsektorn inte finansierar "... investeringar i fasta eller immateriella tillgångar, eller den normala dagliga driften." men att "Stödordningen för träsektorn får finansiera konsulttjänster för kompetensutveckling och nätverksbyggande, produkt- och processutveckling etc." I detta avseende framgår det av arbetsgruppens rapport att "Stödordningen för träsektorn skall finansiera s.k. mjuka investeringar, dvs. kompetensutveckling, nätverksbyggande, produkt- och processutveckling (dock inte för maskiner), kommunikationslösningar, däribland IT-infrastruktur (dock inte maskiner), marknadsutveckling och liknande. Denna stödordning skall normalt inte ge stöd till fysiska investeringar." ⁽²⁰⁾

Stödberättigande kostnader

När det gäller stödberättigande kostnader har de norska myndigheterna uppgett att stöd som beviljas inom ramen för stödordningen för träsektorn beviljas stödberättigande projekt som "... bidrar till att mål som ligger inom ramen för stödordningens strategier och arbetsområden uppnås" och inspirerar till innovation. När det gäller strategier framgår det av arbetsgruppens rapport att följande tre strategier bör följas i syfte att uppnå målen för stödordningen. Varje enskild strategi bör genomföras genom de typer av verksamhet som anges för varje strategi ⁽²¹⁾. Kostnaderna för denna verksamhet är därför stödberättigande inom ramen för stödordningen.

- i) *Profilerings- och kommunikationsstrategi (dvs. att skapa engagemang för och vilja att utveckla värdekedjan, locka till sig kompetens, människor och kapital, synliggöra och aktivt profilera skog och träarbete, rikta uppmärksamheten på fördelarna med trä som material och sprida information).*

Åtgärderna för att genomföra denna strategi omfattar kampanjer där skogs- och träindustrin framställs positivt, informationsspridning genom design- och arkitekturmagasin där trä profileras och

⁽¹⁸⁾ Avsnitt 4.6 i arbetsgruppens rapport.18

⁽¹⁹⁾ Förordningarna (EG) nr 68/2001 (om stöd till utbildning), (EG) nr 70/2001 (om stöd till små och medelstora företag); samt (EG) nr 69/2001 (om stöd av mindre betydelse). Förordningen om stöd av mindre betydelse ersatte det tidigare kapitel 12 i riktlinjerna för statligt stöd. Se hänvisningar till samtliga förordningar och kapitel 12 i riktlinjerna för statliga stöd i fotnot 4.

⁽²⁰⁾ Översättning (av övervakningsmyndigheten) av den andra punktsatsen i avsnitt 7.2 i arbetsgruppens rapport. De norska myndigheterna har lagt till att "Dessa principer har följts och meddelats stödmottagarna."

⁽²¹⁾ Avsnitt 4.1–4.4 och avsnitt 5 i arbetsgruppens rapport.

information till professionella användare, universitet och utbildningsanordnare samt konsumenter. Övriga åtgärder omfattar en internetportal om trä, ett nätverk med syftet att sprida information genom hela värdekedjan som samtidigt fungerar som en allmän informationskälla, inrättandet av både nationella och regionala mötesplatser för forsknings- och utvecklingsgrupper, arkitekter, designer, IT-inriktade grupper, trendforskare, innovatörer, investerare osv.

- ii) *Strategi för produktutveckling och nyskapande (omfattar förverkligandet av nya möjligheter, idéer och initiativ och bidrar till innovation och nya produkter).*

Bland de åtgärder som bör vidtas ingår program för strukturutveckling, inrättande av näringslivsforum som vänder sig till småföretag, innovationsprojekt knutna till olika utbildningsanordnare, design- och arkitektävlingar, utveckling av nya produkter inom nya marknadssegment (exempelvis marknaden för fritid, anläggningar/infrastruktur för "offentliga miljöer", produkter i trä för hälso- och sjukvård etc.) och utvecklingsprojekt som är inriktade på att generera vinst i värdekedjan (råvaror, biprodukter, handel med trä och elektronisk handel). Bland övriga åtgärder märks inrättandet av ett forum och strukturer för att utveckla nyskapande och innovation, studentprojekt för innovation och arkitekt- och designävlingar för att öka användningen av särskilda trämaterial.

- iii) *Strategi för samarbete och effektivitet (förbättringar när det gäller distribution av varor och processer i värdekedjan samt kostnadseffektivitet, värdeskapande och lönsamhet liksom optimalt utnyttjande av mänskliga resurser och infrastruktur).*

Åtgärderna omfattar utveckling av ett integrerat logistiksystem för att förbättra tidpunkten för distributionen av varor och produkternas kvalitet och pris, informationsteknik för kostnadsbesparingar i försäljnings- och distributionsled och utveckling av IT-system för kommunikation genom hela värdekedjan i syfte att förbättra kvaliteten. Bland övriga åtgärder återfinns tävlingar, förundersökningar om utvecklingen av ett integrerat IT-system och digitalisering av information om varorna i hela värdekedjan, kompetensprogram för kostnadseffektivitet i värdeutveckling liksom (åtgärder för) vinstskapande inom skogsbruk, träindustri och trähandel.

Särskilt när det gäller forskning och utveckling har de norska myndigheterna uppgett att eftersom de dokument som stödordningen för träsektorn grundar sig på inte innehåller några villkor som måste uppfyllas för att ett forsknings- och utvecklingsprojekt skall vara stödberättigande, har handläggarna bedömt varje enskilt projekt på grundval av den projektbeskrivning som de sökande lämnat in och kapitel 14 i riktlinjerna för statligt stöd. I detta sammanhang har de norska myndigheterna uppgett att stödberättigande kostnader kunde omfatta personalkostnader (forskare, tekniker och assisterande personal, som uteslutande arbetar med forskning och utveckling), instrument, utrustning, arbetsutrymmen och byggnader (som permanent och uteslutande används för forskning och utveckling); konsult hjälp och motsvarande tjänster (uteslutande för forsknings- och utvecklingsverksamheten) och administration i direkt anknytning till forsknings- och utvecklingsverksamheten. Andra stödberättigande kostnader kan vara driftskostnader som material, tillbehör och liknande produkter som är direkt knutna till forsknings- och utvecklingsverksamheten.

Stödnivå

De norska myndigheterna har uppgett att "När stöd beviljas till konsulttjänster ligger stödnivån på högst 50 % av de stödberättigande kostnaderna, och utvecklingsprojekt (forskning och utveckling) finansieras med högst 35/25 % av de stödberättigande kostnaderna beroende på stödmottagarens storlek.". Myndigheterna har senare tillagt att det antas att stödnivån måste vara 50 % när finansieringsprojektet riktar sig till företag, och att i den mån stöden har överskridit 50 % så har detta varit till förmån för projekt med ett allmänt och gemensamt syfte i fall där de norska myndigheterna har ansett att stödet inte utgör olagligt statligt stöd enligt artikel 61 i EES-avtalet, eller att beloppet kan betraktas som stöd av mindre betydelse. De norska myndigheterna har också (i samband med medfinansiering) hänvisat till en högsta stödnivå på 75 % dock utan att hänföra denna stödnivå till några särskilda riktlinjer ⁽²²⁾.

De norska myndigheterna har vidhållit att stöd inom ramen för stödordningen för trä har genomförts på grundval av de högsta belopp som anges i tabellen nedan, som enligt de norska myndigheterna innehåller en översikt av tidigare meddelade och godkända stödordningar.

⁽²²⁾ Se avsnitt 2.2 ovan.

BILAGA nr 3

Översikt – stödnivåer för stödordningen för träsektorn

Högsta stödnivåer för de stödordningar som förvaltas av Innovasjon Norge – företagsstorlek och stödområden

- () anger att stödordningen bara i undantagsfall är relevant för de angivna syftena eller företagstyperna
- Upp till 100 000 euro får beviljas inom ramen för samtliga stödordningar enligt bestämmelserna för stöd av mindre betydelse

Åtgärd-Stödordning	Syfte	Små och medelstora företag (<250 anställda och ytterligare två kriterier)		Stora företag
		Små företag (<50 anställda och ytterligare två kriterier)	Medelstora företag (<250 anställda och ytterligare två kriterier)	
Landsomfattande innovationsprogram	Investeringar	15 %	7,5 %	0
	"Mjukt" stöd	50 %		0
	Utbildningsstöd (skall för närvarande inte ges från LI)	(Särskild/allmän 35 %/70 %)		(Särskild/allmän 25 %/50 %)
	Forskning och utveckling:			
	— Utvecklingsaktiviteter för kommersialisering	35 %		25 %
	Tekniska förstudier	75 %		50 %
	— (Individuell forskning, tekniska förstudier)	(60 %/75 %)		(50 %/75 %)
OFU/IFU (offentlig forskning och utveckling/industriell forskning och utveckling)	Forskning och utveckling:			
	— Utvecklingsaktiviteter för kommersialisering	35 % (regionalt stödområde + 5 %)		25 % (regionalt stödområde + 5 %)
	Tekniska förstudier	75 %		50 %
	— (Individuell forskning, tekniska förstudier)	(60 %/75 %)		(50 %/75 %)
Bidrag till länskommuner för regional utveckling	Investeringar:			
	— Zon A	30 %		25 %
	B	25 %		20 %
	C	20 % (25 %) (*)		10 % (15 %)
	"Mjukt" stöd	50 %		0
	Utbildningsstöd	(Särskild/allmän 40 %/75 %)		(Särskild/allmän 30 %/55 %)
Forskning och utveckling:				
	— Utvecklingsaktiviteter för kommersialisering	40 %		30 %
	Tekniska förstudier	75 %		
	— (Individuell forskning, tekniska förstudier)	(65 %/75 %)		55 % (55 %/75 %)

Åtgärd-Stödordning	Syfte	Små och medelstora företag (<250 anställda och ytterligare två kriterier)		Stora företag
		Små företag (<50 anställda och ytterligare två kriterier)	Medelstora företag (<250 anställda och ytterligare två kriterier)	
Omställning och nyskapande	Investeringar:			0
	— Utanför det regionala stödområdet	15 %	7,5 %	
	— Inom det regionala stödområdet	Zon A: 30 %, B: 25 % och C: 20 % (25 %) (**)		Zon A: 25 %, B: 20 % och C: 10 % (15 %)
	”Mjukt” stöd			
	— Utanför det regionala stödområdet	50 %		
	— Inom det regionala stödområdet	50 %		
	Stöd till utbildning:			
	— Utanför det regionala stödområdet	(Särskild/allmän 35 %/70 %)		(Särskild/allmän 25 %/50 %)
	— Inom det regionala stödområdet	(Särskild/allmän 40 %/75 %)		(Särskild/allmän 30 %/55 %)
	Forskning och utveckling:			
<i>Utanför det regionala stödområdet:</i>				
— Utvecklingsaktiviteter för kommersialisering	35 %		25 %	
Tekniska förstudier	75 %		50 %	
— (Individuell forskning, Tekniska förstudier)	(60 %/75 %)		(50 %/75 %)	
<i>Inom det regionala stödområdet:</i>				
— Utvecklingsaktiviteter för kommersialisering	40 %		30 %	
Tekniska förstudier	75 %		55 %	
— (Individuell forskning, tekniska förstudier)	(65 %/75 %)		(55 %/75 %)	
Startstöd	Stöd av mindre betydelse	Max. NOK 400 000 (i särskilda fall mer, dock högst 100 000 euro)		

(*) Upp till 25 %/15 % får användas för åtgärder som kan förväntas ha stark distriktpolitisk effekt. I länen Vest-Agder, Rogaland och Hordaland får stödnivån inte överstiga 20 %/10 %.

(**) Upp till 25 %/15 % får användas för åtgärder som kan förväntas ha stark regional effekt. I länen Vest-Agder, Rogaland och Hordaland får stödnivån inte överstiga 20 %/10 %.

Hänvisningarna till "zon" avser de områden som är berättigade till regionalstöd enligt övervakningsmyndighetens beslut om regionalstödskartan för Norge ⁽²³⁾.

2.5 Stöd av mindre betydelse

När det gäller stöd av mindre betydelse har de norska myndigheterna överlämnat en förteckning över dem som, enligt deras mening, har beviljats stöd av mindre betydelse inom ramen för stödordningen för träsektorn. I detta avseende har de norska myndigheterna specificerat att det är det datum då myndigheterna gav sitt samtycke ("tilsagn") som avgör huruvida det är det tidigare kapitel 12 i riktlinjerna för statligt stöd om bestämmelserna för stöd av mindre betydelse, eller den senare förordningen om stöd av mindre betydelse som är tillämplig på stödet i fråga. Dessutom har myndigheterna förklarat att när stöd beviljas som stöd av mindre betydelse innehåller den skrivelse om godkännande som sänds till stödmottagaren en hänvisning till det högsta beloppet och tidsramen för stöd av mindre betydelse liksom till stödmottagarens skyldighet att informera om stöd som erhålls från andra källor inom tre år från den tidpunkt då det beviljade stödet godkändes ⁽²⁴⁾.

2.6 Stödordningens början och varaktighet

De norska myndigheterna har uppgett att stödordningen för träsektorn trädde i kraft den 1 juli 2000 (dvs. det datum från och med vilket det var möjligt att ansöka om stöd) och skulle gälla under fem år ⁽²⁵⁾. Detta uppges också i kommentarerna till förslaget till statsbudgeten i St. prp. nr. 1 (2000-2001) av vilka det framgår att stödordningen för träsektorn trädde i kraft det andra kvartalet 2000.

2.7 Handel med träprodukter

Det framgår av vitboken från regeringen till stortinget om värdeskapande och möjligheter inom skogssektorn att Norge exporterar sina träprodukter till EU. I detta sammanhang anges det särskilt i avsnitt 4.3 i vitboken att "Norge exporterar ca 85-90 % av produktionen av pappersmassa och pappersprodukter och cirka 35 % av timmerproduktionen. Leveranserna till EU-länder utgör 70 % respektive 90 % av exporten. Eventuella strategier eller politiska åtgärder inom EU som kan påverka EU:s import av skogsindustriprodukter kan leda till stora konsekvenser för den norska skogssektorn." ⁽²⁶⁾ Dessutom framgår det av statistiska uppgifter från Eurostat att handeln med träprodukter inom EU är omfattande ⁽²⁷⁾. Slutligen framgår det av statistik från den norska statistiska centralbyrån ("Statistisk sentralbyrå") att Norge också importerar betydande mängder timmer, förädlat trä och träprodukter ("Tømmer, trelast og kork ...") från EU ⁽²⁸⁾.

⁽²³⁾ Övervakningsmyndighetens beslut 327/99/KOL av den 16 december 1999 rörande kartan över stödområden och stödnivåer (Norge).

⁽²⁴⁾ Denna skyldighet att lämna uppgifter formuleras på följande sätt: "EØS-regelverket – opplysningsplikt: Tildelingen av tilskuddet skjer i henhold til reglene for bagatellmessig støtte. Ved eventuelle nye søknader om offentlig støtte (uansett støttekilde) har støttemottaker plikt til å opplyse om dette tilskuddet. Opplysningsplikten gjelder i 3 år fra tilsagnstidspunktet. Støttemottakeren må ikke motta mer enn til sammen 100 000 Euro (ca. kr 815 000) i støtte etter reglene for bagatellmessig støtte over et tidsrom på 3 år."

⁽²⁵⁾ I arbetsgruppens rapport uppges också att stödordningen för träsektorn skulle träda i kraft det andra kvartalet år 2000 och gälla under fem år framåt.

⁽²⁶⁾ Inofficiell översättning av följande citat: "Norge eksporterer ca 85-90 % av produksjonen av tremasse og papirprodukter og ca 35 % av trelast-produksjonen. Leveransene til EU-land utgjør henholdsvis 70 % og 90 % av eksporten. Eventuelle strategier eller politiske vedtak innen EU som kan påvirke EUs import av skogindustriprodukter vil kunne få store konsekvenser for den norske skogsektoren."

⁽²⁷⁾ Statistiken från Eurostat för åren 1999-2004, som omfattar både import och export av olika slags förädlat trä och timmer inom EU (där värdet uttrycks i antingen tusentals kubikmeter eller i ton), visar att handeln med träprodukter inom EU är omfattande. Den relevanta statistiken är följande: i) import och export av rundvirke inom EU-25; "tabell fores51"; ii) import av pappersmassa, papper och papp inom EU-25; "tabell fores62"; iii) export av trämassa inom EU-25 "tabell fores62"; iv) import av sågat virke och träskivor inom EU-25; "tabell fores61"; samt v) export av sågat virke inom EU-25 "tabell fores61"; Alla tabeller finns tillgängliga på <http://europa.eu.int/comm/eurostat> eller kan beställas från Eurostat via deras webbplats.

⁽²⁸⁾ Se webbsidan

<http://www.ssb.no/muh/tab15-01.shtml>

som visar tabell 15 *Handel med utvalda länder efter varugrupper. Tvåsiffrig SITC. Jan – mars 2006. Miljoner kronor.*

II. BEDÖMNING

1. Förekomst av statligt stöd

Övervakningsmyndigheten anser inledningsvis att stödordningen för träsektorn omfattas av EES-avtalet. Detta grundas på det faktum att det av artikel 8.3 i EES-avtalet framgår att EES-avtalet skall tillämpas på de produkter som förtecknas i kapitlen 25–97 i systemet för harmoniserad varubeskrivning och kodifiering samt det faktum att trä och träprodukter omfattas av kapitel 44 i detta. Eftersom det inom ramen för stödordningen för träsektorn beviljas stöd till träförädlingsbranschen och därmed förbunden träindustri anser övervakningsmyndigheten att stödordningen omfattas av EES-avtalet.

1.1 Statligt stöd i den mening som avses i artikel 61.1 i EES-avtalet

I artikel 61.1 i EES-avtalet står följande: "Om inte annat föreskrivs i detta avtal, är stöd som ges av EG-medlemsstater, EFTA-stater eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med detta avtal i den utsträckning det påverkar handeln mellan de avtalsslutande parterna."

För att en åtgärd skall betraktas som statligt stöd i den mening som avses i artikel 61.1 i EES-avtalet måste följande fyra kumulativa kriterier vara uppfyllda: Åtgärden måste i) ge mottagarna en ekonomisk fördel som de inte skulle ha fått vid normal verksamhet, ii) fördelen måste ha beviljats av staten eller med hjälp av statliga medel och måste iii) vara selektiv genom att gynna vissa företag eller viss produktion samt iv) snedvrیدا konkurrensen och påverka handeln mellan de avtalsslutande parterna. Nedan följer en undersökning av huruvida de fyra kumulativa kriterierna är uppfyllda i detta fall.

1.2 Ekonomisk fördel

Åtgärden måste ge mottagarna en ekonomisk fördel som de inte skulle ha fått vid normal verksamhet.

Inom ramen för stödordningen för träsektorn beviljar de norska myndigheterna ekonomiska bidrag till företag, myndigheter, fackföreningar osv., vilket kan bidra till att målen i stödordningen förverkligas. Företagen som får dessa bidrag får en ekonomisk fördel, dvs. ett bidrag, som de inte skulle ha fått under normal verksamhet.

1.3 Statliga medel

Fördelen beviljas av staten eller med hjälp av statliga medel.

De bidrag som beviljas inom ramen för stödordningen för träsektorn finansieras av jordbruksministeriet (som ändrade namn till ministeriet för jordbruk och livsmedel den 30 september 2004) och finansieras därför av staten.

1.4 Gynna vissa företag eller viss produktion

Åtgärden måste gynna vissa företag eller viss produktion.

Det framgår av flera olika lagförarbeten (t.ex. vitboken, rekommendationen och arbetsgruppens rapport) som låg till grund för statsbudgetarna och inrättandet av stödordningen för träsektorn, att stödordningen syftar till att förbättra mervärdet inom i) träförädlingsbranschen, och ii) relationerna i olika handelsled mellan skogssektorn och marknaden (vilket inbegriper leverans av råvaror till träförädlingsindustrin) tillsammans med det allmänna syftet att öka den faktiska användningen av trävaror.

Bidrag inom ramen för stödordningen för träsektorn beviljas därför bara när det anses att de kan gynna träförädlingssektorn och därmed förbunden träindustri och leveranserna av råvaror till sådana industrier. Stödordningen gynnar därför företag inom träindustrin och är följaktligen selektiv. I detta avseende har EG-domstolen fastslagit att en åtgärd kan vara selektiv även om den omfattar (företag inom) en hel sektor ⁽²⁹⁾.

Det bör noteras att fastän bidrag inom ramen för stödordningen för träsektorn också kan beviljas till företag inom andra industrier (till exempel industrier som undersöker möjligheten att använda trä i kombination med andra material) är denna möjlighet öppen endast för sådana industrier som kan bidra till stödordningens övergripande mål att allmänt öka värdeskapandet inom träförädlingsindustrin. Övervakningsmyndigheten anser därför att syftet med denna möjlighet ytterst är att gynna företag inom träförädlingsindustrin och därmed förbunden industri inom träsektorn.

1.5 Snedvridning av konkurrensen och påverkan på handeln mellan de avtalsslutande parterna

Åtgärderna måste snedvrida konkurrensen och påverka handeln mellan de avtalsslutande parterna.

De norska myndigheterna beviljar inom ramen för stödordningen för träsektorn bidrag till företag inom träförädlingsindustrin (och därmed förbunden industri). Vidare exporterar den norska industrin en stor del av sitt timmer och sina förädlade träprodukter (upp till 90 %) till övriga EES-länder där handeln med träprodukter är omfattande. Dessutom importerar Norge timmer, förädlad trä och träprodukter från EU. Under dessa förhållanden kommer stöd som beviljas företag inom ramen för stödordningen att stärka mottagarnas ställning i förhållande till konkurrerande företag inom förädlingsindustrin (och därmed förbunden industri) i Norge eller övriga EES-länder. Eftersom trä bara är ett av de material som används inom byggbranschen kommer bidrag inom ramen för stödordningen till byggföretag att stärka deras ställning jämfört med övriga konkurrerande företag inom byggbranschen ⁽³⁰⁾.

På denna grundval anser övervakningsmyndigheten att ekonomiskt stöd som beviljas företag inom ramen för stödordningen för träsektorn kommer att snedvrida konkurrensen och påverka handeln.

1.6 Slutsats

Mot denna bakgrund drar övervakningsmyndigheten den preliminära slutsatsen att stödordningen för träsektorn uppfyller kriterierna i artikel 61.1 i EES-avtalet och följaktligen utgör statligt stöd. Övervakningsmyndigheten anser också att eftersom stödordningen för träsektorn är en akt på grundval av vilken enskilda stöd, utan krav på ytterligare genomförandeåtgärder, kan beviljas till företag som definieras i akten i allmänna och abstrakta ordalag, skall den betraktas som en stödordning i den mening som avses i del II artikel 1 d i protokoll 3 till övervakningsavtalet.

2 Stödets förenlighet

Eftersom myndigheten har dragit den preliminära slutsatsen att stödordningen för träsektorn uppfyller kravet i artikel 61.1 i EES-avtalet och därför omfattar statligt stöd, bör det undersökas om stödordningen kan anses vara förenlig med EES-avtalets goda funktion enligt artikel 61.2 eller 61.3 i EES-avtalet.

2.1 Förenlighet med artikel 61.2 i EES-avtalet

Inget av undantagen i artikel 61.2 i EES-avtalet tycks kunna tillämpas i föreliggande fall, eftersom stödordningen inte har något av de syften som nämns i bestämmelserna i fråga.

⁽²⁹⁾ Mål C-75/97 *Belgien mot kommissionen*, REG 1999, s. I-3671, punkt 33; Mål C-66/02 *Italien mot kommissionen* av den 15 december 2005, ännu inte offentliggjort, punkt 95; förenade målen E-5/04, E-6/04 och E-7/04 *Fesil og Finnfjord, PIL m.fl. samt Konungariket Norge mot Eftas övervakningsmyndighet* [2005] Eftadomstolens rapport, s. 121, punkterna 77-79.

⁽³⁰⁾ Se i detta sammanhang Mål 730/79 *Philip Morris mot kommissionen* Rec. 1989, s. 2671, punkt 11, där det fastslås att "Om ett statligt finansiellt stöd förstärker ett företags ställning i förhållande till andra konkurrerande företag i handeln inom gemenskapen skall denna handel anses påverkas av detta stöd."

2.2 Förenlighet med artikel 61.3 i EES-avtalet

En statlig stödåtgärd anses vara förenlig med EES-avtalets goda funktion enligt artikel 61.3 i EES-avtalet, om den är utformad för att främja den ekonomiska utvecklingen i regioner där levnadsstandarden är onormalt låg eller där det råder allvarlig brist på sysselsättning. Eftersom det inte finns några sådana områden fastställda på Norges regionalstödskarta, är denna bestämmelse inte relevant ⁽³¹⁾.

Dessutom gäller inte undantaget i artikel 61.3 b i EES-avtalet, eftersom syftet med det statliga stöd som beviljas enligt stödordningen inte är att främja genomförandet av viktiga projekt av gemensamt europeiskt intresse eller att avhjälpa en allvarlig störning i Norges ekonomi.

Undantaget i artikel 61.3 c, där det fastställs att stöd kan anses som förenligt med den gemensamma marknaden om det underlättar utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner, när det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset, kan emellertid vara tillämpligt.

Regionalstöd

Företag blir stödberättigade enligt denna bestämmelse när de är etablerade i vissa regioner som definieras i Norges regionalstödskarta, som det hänvisas till ovan, och när villkoren i kapitel 25 i riktlinjerna för statligt stöd är uppfyllda. De dokument som ligger till grund för stödordningen för träsektorn (dvs. statsbudgetarna, vitboken, arbetsgruppens rapport m.fl.) innehåller emellertid inte några bestämmelser i vilka det hänvisas till Norges regionalstödskarta eller till villkoren i kapitel 25 i riktlinjerna för statligt stöd.

De norska myndigheterna har angett att stödordningen (i praktiken) har tillämpats på grundval av de tak (för regionalstöd) som anges i tabellen med rubriken "Bilaga nr 3 Översikt – stödnivåer för stödordningen för träsektorn" (avsnitt 2.4 i del I om "Sakförhållanden"). Myndigheten noterar emellertid att denna tabell inte rymmer någon kompletterande information om tillämpningen av taken, såsom en beskrivning av stödberättigande kostnader. Myndigheten kan därför inte försäkra sig om att det stöd som delas ut enligt stödordningen för träsektorn överensstämmer med kapitel 25 i riktlinjerna för statligt stöd.

Stöd till forskning och utveckling i kapitel 14 i riktlinjerna för statligt stöd

Enligt kapitel 14 i riktlinjerna för statligt stöd kan det stöd som beviljas till forskning och utveckling anses förenligt med EES-avtalets goda funktion enligt artikel 61.3 c i EES-avtalet I kapitel 14 definieras de olika typerna av forskning och utveckling, såsom "grundforskning", "industriforskning", "utveckling före introduktionen på marknaden", och de stödnivåer som skall tillämpas.

De dokument som ligger till grund för stödordningen för träsektorn och dess genomförande innehåller emellertid inte några definitioner eller krav när det gäller vilken typ av forskning och utveckling som kan beviljas stöd. De innehåller heller ingen beskrivning av vilka kostnader som kan anses stödberättigande, och det sätts inga tak för högsta tillåtna stödnivå.

De norska myndigheterna har meddelat att stöd till forsknings- och utvecklingsverksamhet (i praktiken) har beviljats enligt de regler som anges i kapitel 14 i riktlinjerna för statligt stöd och att forsknings- och utvecklingsprojekten finansieras med högst 35/25 % av de stödberättigande kostnaderna beroende på det stödmottagande företagets storlek. De norska myndigheterna har även inkommit med skrivelser som hänvisar till andra stödnivåer, t.ex. 50 % för finansieringsprojekt som riktar sig till företag, och 100 % när stödet inte ansågs utgöra stöd p.g.a. att det inte kunde genomföras av enskilda företag eller det utgjorde stöd av mindre betydelse ⁽³²⁾. I samband med samfinansiering har de norska myndigheterna dock hänvisat till en högsta stödnivå på 75 %.

⁽³¹⁾ Myndighetens beslut 327/99/KOL av den 16 december 1999 om kartan över stödområden och stödnivåer (Norge).

⁽³²⁾ Se avsnitten 2.4 och 2.2 ovan.

När det gäller stödberättigande kostnader har de norska myndigheterna angett att de kan omfatta personalkostnader, instrument, utrustning, arbetsutrymmen och byggnader m.m. Även om dessa anges som stödberättigande kostnader i kapitel 14 i riktlinjerna för statligt stöd, erinrar myndigheten om att stöd inom ramen för stödordningen för träsektorn också kan beviljas för kostnader för en rad andra aktiviteter, såsom kampanjer, informationspridning, upprättande av internetportaler och nätverk, mötesplatser för särskilda grupper, utvecklingsprojekt inriktade på skapande av värde, logistiksystem och digitalisering.

Mot bakgrund av det ovan sagda kan myndigheten inte försäkra sig om att stöd som beviljas enligt stödordningen för träsektorn överensstämmer med kapitel 14 i riktlinjerna för statligt stöd till forskning och utveckling.

Förenlighet med gruppundantagsförordningarna för stöd till små och medelstora företag respektive utbildning

Stöd som beviljas enligt gruppundantagsförordningarna för stöd till små och medelstora företag respektive utbildning anses förenliga med EES-avtalets goda funktion och undantas från anmälningskravet på villkor att stödordningen uppfyller alla krav i den relevanta gruppundantagsförordningen och innehåller en uttrycklig hänvisning till denna (genom angivande av titeln och hänvisning till referensnumret vid offentliggörandet i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*, numera *Europeiska unionens officiella tidning*) ⁽³³⁾.

Emellertid innehåller varken statsbudgetarna eller arbetsgruppens rapport, eller något annat av det förberedande lagstiftningsarbetet rörande stödordningen för träsektorn, någon hänvisning till att gruppundantagsförordningen för stöd till små och medelstora företag eller gruppundantagsförordningen för stöd till utbildning har tillämpats. Myndigheten har inte heller fått någon information från de norska myndigheterna om att någon av gruppundantagsförordningarna för offentliggörande i *Europeiska unionens officiella tidning* har tillämpats.

På grundval av detta anser myndigheten preliminärt att de norska myndigheterna i fråga om stödordningen för träsektorn inte har uppfyllt de formella kraven i gruppundantagsförordningarna.

Förenlighet direkt med artikel 61.3 c i EES-avtalet på grundval av de materiella principerna i gruppundantagsförordningarna

Myndigheten kan bedöma stödordningen för träsektorn direkt enligt artikel 61.3 c i EES-avtalet på grundval av de materiella principerna i gruppundantagsförordningarna för stöd till små och medelstora företag respektive utbildning i syfte att avgöra om stödordningen kan anses förenlig med EES-avtalets goda funktion.

Emellertid föreskrivs det varken i statsbudgetarna eller i något annat av det förberedande lagstiftningsarbetet rörande stödordningen för träsektorn, att stöd måste beviljas till företag som uppfyller villkoren för små och medelstora företag, och de innehåller ingen definition av denna term. De innehåller inte heller någon bestämmelse om att stöd till utbildning måste beviljas, eller någon definition av detta stöd.

De norska myndigheterna har å andra sidan angett att stödordningen (i praktiken) har tillämpats på grundval av de tak som anges i tabellen med rubriken "Bilaga nr 3 Översikt – stödnivåer för stödordningen för träsektorn" (avsnitt 2.4 i del I om "Sakförhållanden"). Denna tabell rymmer emellertid inte någon kompletterande information om tillämpningen av taken, såsom en beskrivning av bidragsberättigande kostnader. Myndigheten kan därför inte försäkra sig om att det stöd som beviljats enligt stödordningen för träsektorn har grundats på praxis som överensstämmer med de materiella principerna för beviljande av stöd till små och medelstora företag.

På grundval av detta anser myndigheten preliminärt att, även om de materiella principer som fastställs i gruppundantagsförordningarna beaktas, det råder tvivel huruvida stödordningen för träsektorn är förenlig med EES-avtalets goda funktion enligt artikel 61.3 c i EES-avtalet.

⁽³³⁾ Se artikel 3.3 i gruppundantagsförordningarna för stöd till små och medelstora företag respektive utbildning.

2.3 Slutsatser

Mot bakgrund av att myndigheten inte kan försäkra sig om att stödordningen för träsektorn omfattas av de undantag som föreskrivs i EES-avtalet, hyser myndigheten tvivel huruvida stödordningen för träsektorn kan anses förenlig med EES-avtalets goda funktion.

I de skrivelser som överlämnats till myndigheten och som ligger till grund för stödordningen för träsektorn och dess genomförande definieras det inte tillräckligt tydligt vilka typer av projekt som kan beviljas stöd, det anges inte vilka kostnader som är stödberättigande och taken för högsta tillåtna stödnivå fastställs inte. Det är emellertid möjligt att de norska myndigheterna har en administrativ praxis för att genomföra stödordningen för träsektorn i enlighet med riktlinjerna för statligt stöd och de materiella principerna i gruppundantagsförordningarna. Mot bakgrund av detta uppmanas de norska myndigheterna att inkomma med all eventuell information som visar att interna instruktioner eller andra order uppifrån har utfärdats i syfte att genomföra stödordningen för träsektorn i enlighet med principerna i riktlinjerna för statligt stöd eller de materiella principerna i gruppundantagsförordningarna.

Myndigheten vill emellertid påpeka att den förbehåller sig rätten att inta en ståndpunkt till huruvida stödordningen för träsektorn kan anses förenlig enligt artikel 61.3 c, även om en sådan administrativ praxis skulle kunna uppvisas, med hänsyn till praxisen enligt stödordningen att finansiera projekt till 100 % när det enligt den administrerande myndigheten inte är fråga om stöd eftersom verksamheten inte kan genomföras av enskilda företag och det antas att ett *enskilt* företag endast drar liten nytta av resultatet. I exemplet i avsnitt 2.2 (del I om "Sakförhållanden" under "Samfinansiering"), där 100 % av kostnaderna för ett utvecklingsprojekt finansieras av stödordningen för träsektorn, kan det inte uteslutas att det rör sig om statligt stöd endast på grund av att resultaten var tillgängliga för "medlemsföretagen". De norska myndigheterna ombeds att tillhandahålla all eventuell ytterligare information om denna praxis, även eventuella interna instruktioner om att stödordningen för träsektorn skall tillämpas på detta sätt.

3. Stöd av mindre betydelse

De norska myndigheterna har angett att det stöd som beviljats på grundval av särskilda bestämmelser i stödordningen för träsektorn uppfyller villkoren för att utgöra stöd av mindre betydelse. Med andra ord rymmer stödordningen för träsektorn enligt de norska myndigheterna villkor som, om de uppfylls, garanterar att ett stöd är av mindre betydelse.

Ett stöd kan utgöra stöd av mindre betydelse enligt det tidigare kapitel 12 i riktlinjerna för statligt stöd eller den senare förordningen om stöd av mindre betydelse (som ersatte kapitel 12 den 1 februari 2003)⁽³⁴⁾, med följd att stödet inte utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 61.1 i EES-avtalet och att det inte omfattas av någon anmälningsplikt⁽³⁵⁾. Eftersom stödordningen för träsektorn genomfördes mellan den 1 juli 2000 och slutet av 2005, är båda uppsättningarna regler om stöd av mindre betydelse relevanta för den här stödordningen. Enligt de norska myndigheterna är det datum då de gav sitt tillstånd ("tilsagn") som avgör huruvida det tidigare kapitel 12 i riktlinjerna för statligt stöd eller den senare förordningen om stöd av mindre betydelse ska tillämpas på stödet i fråga.

Av artikel 3.1 i förordningen om stöd av mindre betydelse framgår att de nationella myndigheterna endast får bevilja stöd av mindre betydelse om de först har kontrollerat att den totala storleken på stödet av mindre betydelse som företaget beviljats inte ökar på grund av det övriga stöd av mindre betydelse som företaget har mottagit under de föregående tre åren. Det tidigare kapitel 12 i riktlinjerna för statligt stöd innehöll en bestämmelse med samma innebörd enligt vilken det måste säkerställas att allt ytterligare stöd som beviljas till samma stödmottagare inte medför att det totala beviljade stödet överstiger tröskelvärdet för stöd av mindre betydelse. Ett sätt enligt förordningen om stöd av mindre betydelse att kontrollera tröskelvärdet för stöd av mindre betydelse är att fullständig information om detta tillhandahålls av stödmottagaren. Enligt det tidigare kapitel 12 i riktlinjerna för statligt stöd skall regeln om statligt stöd av mindre betydelse kontrolleras genom en kontrollmetod (med hjälp av en s.k. kontrollmekanism). Enligt myndigheten kan detta ske genom att fullständig information om detta erhålls från stödmottagaren.

⁽³⁴⁾ Det tidigare kapitel 12 i riktlinjerna för statligt stöd ströks genom myndighetens beslut nr 198/03/KOL av den 5 november 2003, men såsom anges ovan ersattes det av förordningen om stöd av mindre betydelse redan den 1 februari 2003.

⁽³⁵⁾ Det andra stycket i det tidigare kapitel 12 i riktlinjerna för statligt stöd om stöd av mindre betydelse och artikel 2.1 i förordningen om stöd av mindre betydelse.

Enligt stödordningen för träsektorn har Innovasjon Norge hänvisat till reglerna för stöd av mindre betydelse och underrättat stödmottagaren om skyldigheten att informera myndigheterna om annat stöd av mindre betydelse som erhållits inom tre år efter det att godkännandet att motta stöd av mindre betydelse gavs. Denna skyldighet att informera gäller emellertid endast det stöd av mindre betydelse som mottagits efter det att stöd mottagits inom ramen för stödordningen för träsektorn, och stödmottagaren måste därför inte tillhandahålla information huruvida den erhållit stöd av mindre betydelse innan den erhöll stöd av mindre betydelse inom ramen för stödordningen för träsektorn. Följaktligen kan det inte uteslutas att stödmottagarna har mottagit annat stöd av mindre betydelse innan de erhöll stöd inom ramen för stödordningen för träsektorn, med det resultatet att det totala stödet kan överskrida tröskelvärdet för stöd av mindre betydelse. Myndigheten kan därför inte vara säker på att det stöd som enligt de norska myndigheterna utgör stöd av mindre betydelse enligt stödordningen för träsektorn verkligen utgör sådant stöd. Myndigheten anser därför preliminärt att bestämmelserna enligt stödordningen för träsektorn, som potentiellt utgör en ordning för stöd av mindre betydelse, inte följer reglerna för stöd av mindre betydelse.

4. Förfarandekrav

I artikel 1.3 i del I av protokoll 3 till övervakningsavtalet anges att *"Eftas övervakningsmyndighet skall underlättas i så god tid att den kan yttra sig om alla planer på att vidta eller ändra stödåtgärder [...]. Medlemsstaten i fråga får inte genomföra åtgärden förrän detta förfarande lett till ett slutgiltigt beslut"*.

De norska myndigheterna har inte anmält stödordningen för träsektorn till myndigheten före dess genomförande. Myndigheten noterar att den inte har mottagit någon information från de norska myndigheterna om att stödordningen för träsektorn utgör en fortsättning på en tidigare stödordning som är snarlik stödordningen för träsektorn till innehåll och struktur. Vidare omfattas stödordningen för träsektorn inte av någon annan stödordning som de norska myndigheterna anmält till myndigheten. Mot bakgrund av att myndigheten har dragit den preliminära slutsatsen att stödordningen för träsektorn omfattar statligt stöd i den mening som avses i artikel 61.1 i EES-avtalet, anser myndigheten därför preliminärt att de norska myndigheterna inte har uppfyllt anmälningsplikten enligt artikel 1.3 i del I och artikel av protokoll 3 till övervakningsavtalet. Allt statligt stöd i den mening som avses i artikel 61.1 i EES-avtalet som inte anmäls kommer att behandlas som "olagligt stöd" i den mening som avses i artikel 1 f i del II av protokoll 3 till övervakningsavtalet.

De norska myndigheterna uppmanas att bekräfta att stödordningen för träsektorn har upphört genom att hänvisa till datumet för dess upphörande.

5. Slutsats

På grundval av den information som de norska myndigheterna tillhandahållit anser myndigheten preliminärt att stödordningen för träsektorn utgör stöd i den mening som avses i artikel 61.1 i EES-avtalet. Vidare hyser myndigheten tvivel huruvida stödordningen för träsektorn kan anses förenlig med artikel 61.3 c i EES-avtalet jämförd med de krav som fastställs i kapitlen 14 och 25 i myndighetens riktlinjer för statligt stöd. Dessutom är det myndighetens preliminära åsikt att de norska myndigheterna inte har iakttagit gruppundantagsförordningarna för stöd till små och medelstora företag respektive utbildning, och att stödordningen för träsektorn inte kan godkännas direkt enligt artikel 61.3 c i EES-avtalet med beaktande av de materiella principerna i gruppundantagsförordningarna. Följaktligen hyser myndigheten tvivel om huruvida stödordningen för träsektorn är förenlig med EES-avtalets goda funktion.

Dessutom hyser myndigheten tvivel huruvida de bestämmelser som uppges ligga till grund för beviljandet av stöd av mindre betydelse överensstämmer med det tidigare kapitel 12 i riktlinjerna för statligt stöd och förordningen om stöd av mindre betydelse.

Följaktligen, och i överensstämmelse med artikel 13.1 (se artikel 4.4) i del II av protokoll 3 till övervakningsavtalet, är myndigheten tvungen att inleda det förfarande som föreskrivs i artikel 1.2 i del I av protokoll 3 till övervakningsavtalet. Beslutet att inleda ett förfarande påverkar inte myndighetens slutgiltiga beslut, enligt vilket myndigheten kan komma fram till att stödordningen för träsektorn är förenlig med EES-avtalets goda funktion.

Eftersom stödordningen för träsektorn inte har anmälts till myndigheten, utgör allt stöd i den mening som avses i artikel 61.1 i EES-avtalet inom ramen för stödordningen för träsektorn olagligt stöd i den mening som avses i artikel 1 f i del II av protokoll 3 till övervakningsavtalet. Av artikel 14 i del II av protokoll 3 till övervakningsavtalet följer att myndigheten skall besluta att olagligt stöd som inte överensstämmer med reglerna för statligt stöd enligt EES-avtalet skall återkrävas av stödmottagaren.

Med beaktande av det ovanstående uppmanar myndigheten i enlighet med förfarandet i artikel 1.2 i del I av protokoll 3 till övervakningsavtalet och i artikel 6.1 i del II av protokoll 3 till detta, de norska myndigheterna att inkomma med synpunkter och tillhandahålla alla nödvändiga upplysningar för bedömningen av det stöd som beviljats enligt stödordningen för träsektorn inom en månad från dagen för mottagandet av detta beslut.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Övervakningsmyndigheten har beslutat att inleda ett formellt granskningsförfarande enligt artikel 1.2 i del I av protokoll 3 till övervakningsavtalet mot Norge med avseende på stödordningen för träsektorn.

Artikel 2

De norska myndigheterna uppmanas, enligt artikel 6.1 i del II av protokoll 3 till övervakningsavtalet, att inkomma med synpunkter på inledandet av det formella granskningsförfarandet inom en månad från delgivningen av detta beslut och tillhandahålla alla nödvändiga upplysningar för bedömningen av stödordningen för träsektorn.

Artikel 3

Övriga Eftastater, EG:s medlemsstater och intresserade parter skall informeras genom att detta beslut offentliggörs i dess giltiga språkversion, tillsammans med en sammanfattning på ett annat språk än den giltiga språkversionen, i EES-delen av och EES-supplementet till *Europeiska unionens officiella tidning*, varvid de skall uppmanas att lämna synpunkter inom en månad från dagen för offentliggörande.

Artikel 4

Detta beslut är giltigt på engelska språket.

Artikel 5

Detta beslut riktar sig till Konungariket Norge.

Utfärdat i Bryssel den 17 maj 2006

På Eftas övervakningsmyndighets vägnar

Bjørn T. GRYDELAND
Ordförande

Kurt JAEGER
Ledamot av kollegiet